VIKIPEEDIA

Kavaskari keel

See artikkel vajab toimetamist. *(August 2016)*
Palun aita artiklit toimetada (https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Kavaskari_keel&action=edit). (Kuidas ja millal see märkus eemaldada?)

Kavaskari keel (tuntud ka kui kaweskari, kawesqari, qawasqari, alacalufi, alacalufe'i, halakwulupi keel) on Tšiilis räägitav, praeguseks peaaegu välja surnud keel (staatusega 8b). Keel oli levinud Wellingtoni saarel, kus seda keelt rääkis 2006. aastal emakeelena kõigest 12 inimest. Kavaskari keelt mõjutab hispaania keel. Välja on antud kavaskari keele grammatika ja sõnaraamat.[2]

Kavaskari keel	
Kõneldakse	Tšiilis
Piirkonnad	Lääne-Patagoonia, Wellingtoni saar
Kokku kõnelejaid	7 (emakeelena)[1]
Keelesugulus	isolaatkeel
Keelekoodid	
ISO 639-1	ISO 639-3 alc

Sisukord

Täpsem piirkond

Kavaskari keelt räägitakse Tšiilis, täpsemalt Lääne-Patagoonias Wellingtoni saarel, mille keskus on Puerto Edén.[2]

Kõnelejate arv

2006. aasta andmetel rääkis seda keelt emakeelena 12 inimest, neist 10 kõnelejat Puerto Edénis.[2]

Arvsõnad

Kavaskari arvsõnade süsteem on üpriski lihtne, keeles kasutatakse ainult kolme arvsõna (1-3) ja kui arv on suurem, siis kasutatakse määra- ja hulgamäärsõnu (palju, rohkem, enam). Kui keele rääkijad peavad kasutama suuremaid arve, siis kasutatakse selleks hispaaniakeelseid numbreid kavaskari foneetikas, näiteks *kuatero* < hispaania *cuatro* 'neli'.[3]

üks	tákso
kaks	wóks
kolm	wokstou
Palju, rohkem, enam	tákso wokstou , ak' iai

Keele struktuuri andmed

Tähestik

Tähestik: A, Æ, C, C', E, F, I, H, J, K, K', L, M, N, O, P, P', Q, R, Rr, S, T, T', U, W, X[4]

Grammatika

Sarnaselt eesti keelega kasutatakse kavaskari keeles palju sufikseid ja väga vähe prefikseid.[5]
Kavaskari keeles on ainult 2 käänet.[5]
SOV sõnajärjetüüp – subjekt ja objekt on enne verbi.[5]
Asesõnade ´mina´ ja ´meie´ tähistamiseks kasutatakse sama sõna – ce[4].
Kavaskari keeles grammatilist sugu ei ole. Sugu märgitakse ainult inimestel ja loomadel (nt *kiúrro* – koer, *kiúrro-wálak* – emane koer). Kasutatakse ka naissugu määrvat afiksi *-selas* inimeste ja loomade puhul (nt. *aihiól-sélas* – tütar) Eranditena *aswál-sélas* (päike) ja *ak'éwek-sélas* (kuu)[4].

Tegusõna ajad

Kavaskari keeles on 6 aega ja aja väljendamiseks kasutatakse sufikseid.[6]

Aeg	Sufiks
Tulevik	-sekué
Olevik	-yenák
Minevik	
tegevusele kohe järgnev aeg	-pas
hiljuti (päev ja rohkem tagasi) toimunud aeg	-afqát
kaugem (kuud ja rohkem) aeg	-hóraras
Müütiline ehk jutustav aeg	-hóyok

Keelenäide

Kavaskari keeles	Tõlge eesti keelde
Kiávaru[7]	Üldine tervitus
Kusá?[7]	Kuidas sul läheb?
Che kulak[7]	Vastus küsimusele kuidas läheb
Ces talks kehéna-jenák[4]	Ma tahan sigarette.
Kep, ceá kesá-kanána-sekué-ker ces áfterrek[4]	Ei, enne ma suren külma kätte.
Ce sa aswálafk áltqar-pas[4]	Ma tõusen hommikul üles.
Kexáso celkohói-kér-fqat Jetarktétqal[4]	Ma lõpuks jõudsin Puerto Edénisse.

Kirjaviis

Kavaskari keel kasutab ladina kirjaviisi.

Viited

1. http://www.endangeredlanguages.com/lang/3101
2. [1] (http://www.ethnologue.com/language/alc). Ethnologue
3. Numeral Systems of the World's Languages (https://mpi-lingweb.shh.mpg.de/numeral/Qawasqar.htm)
4. [2] (http://www.kawesqar.uchile.cl/lengua/index.html). Lenguas y Culturas de Chile - Kawésqar
5. [3] (http://wals.info/languoid/lect/wals_code_qaw). WALS
6. Adelaar, W.F.H. (2004) The languages of the Andes. Cambridge University Press. Lk 565-566
7. [4] (http://users.elite.net/runner/jennifers/Greetings%20Q.htm). Jennifer's Language Page. Greetings in more than 2800 languages

Kirjandus

- Christos Clairis "El qawesqar: lingüística fueguina, teoría y descripción" (Estudios Filológicos, Anejo, 12.) Valdivia: Universidad Austral de Chile, 1985.